Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

26 päivänä toukokuuta 2016*

Ennakkoratkaisupyyntö — Yhteinen arvonlisäverojärjestelmä — Direktiivi 2006/112/EY — Vapautus arvonlisäverosta — 135 artiklan 1 kohdan d alakohta — Maksuja ja tilisiirtoja koskevat liiketoimet — Käsite — Internetin välityksellä tai puhelimitse suoritettava elokuvalippujen osto — Luotto- tai pankkikorttimaksut — Ns. korttimaksujen käsittelypalvelut

Asiassa C-607/14,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka First-tier Tribunal (Tax Chamber) (ensimmäisen asteen tuomioistuimen verojaosto, Yhdistynyt kuningaskunta) on esittänyt 22.12.2014 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 29.12.2014, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Bookit Ltd

vastaan

Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Ilešič sekä tuomarit C. Toader, A. Rosas, A. Prechal ja E. Jarašiūnas (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona

kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 16.12.2015 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Bookit Ltd, edustajinaan solicitor N. Gardner, solicitor S. Mardell, barrister Z. Yang ja A. Hitchmough, QC,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään M. Holt, avustajanaan K. Beal, QC,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään S. Charitaki ja A. Magrippi,

— Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Inez Fernandes, A. Cunha ja R. Campos Laires,

— Euroopan komissio, asiamiehinään L. Lozano Palacios ja R. Lyal,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY (EUVL 2006, L 347, s. 1; jäljempänä arvonlisäverodirektiivi) 135 artiklan 1 kohdan d alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain Bookit Ltd ja Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan veroviranomainen, jäljempänä veroviranomainen) ja joka koskee päätöstä olla vapauttamatta tiettyjä Bookitin suorittamia palveluja arvonlisäverosta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Arvonlisäverodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla arvonlisäveroa kannetaan ”verovelvollisen tässä ominaisuudessaan jäsenvaltion alueella suorittamasta vastikkeellisesta palvelujen suorituksesta”.

4 Kyseisen direktiivin 135 artiklan 1 kohdan b–g alakohdassa olevien arvonlisäverovapautuksia koskevien säännösten sanamuoto on sama kuin jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta – yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste – 17.5.1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY (EYVL 1977, L 145, s. 1) 13 artiklan B kohdan d alakohdan 1–6 alakohdan sanamuoto.

5 Arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on vapautettava verosta seuraavat liiketoimet:

– –

d) liiketoimet, mukaan lukien välitys, jotka koskevat talletus- ja käyttötilejä, maksuja, tilisiirtoja, saamisia, shekkejä ja muita siirrettäviä asiakirjoja, lukuun ottamatta saamisten perimistä.”

Yhdistyneen kuningaskunnan oikeus

6 Vuoden 1994 arvonlisäverolain (Value Added Tax Act 1994, jäljempänä vuoden 1994 arvonlisäverolaki) 31 §:n 1 momentissa säädetään, että ”tavaroiden luovutus tai palvelujen suoritus on vapautettu verosta, jos se mainitaan liitteessä 9 nykyisin olevassa luettelossa – –”.

7 Kyseisessä liitteessä 9 mainitaan joukko tavaroiden ja palvelujen ryhmiä, joihin sovelletaan arvonlisäverovapautusta. Liitteessä oleva 5 ryhmä koskee raha-asioita. Siinä säädetään arvonlisäverovapautuksesta seuraaville palveluille:

”– –

1. Rahan, kaikenlaisten rahamaksuja koskevien vakuuksien tai rahamaksujen suorittamista koskevien kehotusten tai määräysten liikkeeseen laskeminen, luovutus tai hankkiminen tai kaikenlaiset muut niitä koskevat liiketoimet.

– –

5. Edellä 1, 2, 3, 4 tai 6 kohdassa tarkoitettuihin liiketoimiin (riippumatta siitä, suoritetaanko kyseinen liiketoimi lopulta) liittyvät välityspalvelut, joita tarjoaa välittäjän ominaisuudessa toimiva henkilö.

– –”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

8 Bookit on elokuvateatteriketjun omistavan ja sen kautta Yhdistyneessä kuningaskunnassa liiketoimintaa harjoittavan Odeon Cinemas Holdings Limitedin (jäljempänä Odeon) kokonaan omistama yhtiö. Bookit ilmoittaa harjoittavansa Odeonin omistaman konsernin asiakkaiden luotto- ja pankkikorttimaksujen käsittelystä koostuvaa liiketoimintaa (jäljempänä korttimaksujen käsittelypalvelut). Lisäksi se hallinnoi puhelinpalvelukeskusta Odeonin puolesta. Bookit saa tulonsa yksinomaan liiketoimista, jotka koskevat Odeonin omistuksessa olevaa konsernia ja näissä elokuvateattereissa käyviä asiakkaita.

9 Veroviranomainen totesi 24.12.2009 antamassaan päätöksessä, että palveluja, jotka Bookit suoritti sellaisia maksuja vastaan, joita kuvataan Odeon-elokuvateatterin lippuja ostaville asiakkaille korttimaksujen käsittelypalveluun liittyviksi maksuiksi, ei voida pitää vuoden 1994 arvonlisäverolain liitteessä 9 olevan 5 ryhmän nojalla arvonlisäverosta vapautettuina palvelujen suorituksina. Bookit nosti tästä päätöksestä kanteen First-tier Tribunalissa (Tax Chamber) (ensimmäisen asteen tuomioistuimen verojaosto, Yhdistynyt kuningaskunta).

10 Kyseinen tuomioistuin on täsmentänyt, että Odeon-elokuvateattereiden lipunmyynti tapahtuu joko myyntitiskillä ja elokuvateattereiden lippuautomaatista, puhelimitse puhelinpalvelukeskuksen kautta tai internetin kautta.

11 Myyntitiskillä tapahtuvasta myynnistä vastaavat Odeonin työntekijät. Bookit suorittaa tämän myynnin osalta – kuten myös elokuvateattereiden lippuautomaateista suoritetun myynnin osalta – korttimaksujen käsittelypalveluja Odeonille, joskaan Odeonilta tai asiakkailta ei peritä maksua näistä palveluista. Puhelimitse ja internetin kautta myytävät liput myy Bookit Odeonin edustajana. Tämän myynnin osalta asiakkaan maksettavaksi tulee pankki- tai luottokortilla ostettujen lippujen hinta sekä mainittuun korttimaksujen käsittelypalveluun liittyvä maksu. Esillä olevan asian kannalta merkityksellisinä ajanjaksoina kortinkäsittelymaksu oli 0,65–0,75 Englannin puntaa (GBP) (noin 0,82–0,95 euroa) liiketoimea kohti.

12 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että koko asian kannalta merkityksellisen ajanjakson ajan Bookitin Odeon-elokuvateattereiden lippuja ostavilta asiakkailta saamat pankki- tai luottokorttimaksut käsitteli saajapankki palvelusopimuksen nojalla. Palvelusopimuksen mukaan saajapankki hyvitti Bookitille summan, joka vastaa kaikkia korttitapahtumia, joista sille esitettiin asian kannalta merkitykselliset korttitapahtumatiedot. Sopimuksen mukaan Bookitin tai tarvittaessa Odeonin tuli yhtäältä saada saajapankiltaan lupakoodi – jonka antaa kortinhaltijan pankki eli ns. kortin myöntänyt pankki ja jolla lähinnä vahvistetaan kortin voimassaolo ja varojen saatavuus – ennen myynnin toteuttamista ja toisaalta varmistaa, että lupakoodi sisältyi ns. selvitystiedostoon, joka sisältää korttitapahtumatiedot, jotka oli toimitettava saajapankille päivän päätteeksi maksujen loppuun saattamiseksi.

13 Odeon ja Bookit tekivät lisäksi DataCash Limitedin kanssa erillisen palvelusopimuksen, jonka nojalla DataCash toimitti ”tavanomaisia pankkikorttipalveluja”. Nämä palvelut koostuivat lupakoodien hankkimisesta Bookitin nimissä ja lukuun tekemällä tarvittavat lupapyynnöt saajapankille ja ottamalla vastaan vastaukset niihin sekä lupien tallettamisesta eräajotiedostoon, joka sisältää saajapankissa tapahtuvaa selvittämistä varten tiedon siitä, onko myynti tapahtunut Odeonin toimesta elokuvateattereissa vai Bookitin toimesta etämyyntinä.

14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin selittää, että käytännössä elokuvalipun ostaminen puhelimitse tai internetin kautta käsittää seuraavat vaiheet. Ensiksi asiakas toimittaa Bookitille asian kannalta merkitykselliset tiedot pankki- tai luottokortista, jota hän haluaa käyttää, kuten kortinhaltijan nimen ja osoitteen, kortin numeron ja kortin kääntöpuolella olevan CV2-numeron, ja Bookit lähettää nämä tiedot DataCashin kautta saajapankille. Saajapankki lähettää tiedot kortin myöntäneelle pankille, ja jos tiedot hyväksytään, kyseinen pankki suojaa varat ja välittää lupakoodin saajapankille. Tämän jälkeen saajapankki välittää lupakoodin DataCashin kautta Bookitille, joka koodin saatuaan selvittää, ovatko elokuvanäytäntöön pyydetyt liput vielä saatavilla. Jos liput ovat saatavilla, ne varataan asiakkaalle ja liiketoimi on näin toteutunut asiakkaan kannalta; asiakas saa Odeonilta varausvahvistuksen, jossa ilmoitetaan, että hänen kortiltaan on veloitettu tai veloitetaan lippujen hintaa vastaava määrä sekä varausmaksuna Bookitille maksettava määrä.

15 Kukin elokuvateatteri lähettää päivän päätteeksi suorittamassaan menettelyssä keräämänsä maksutiedot DataCashille selvitystiedostoina, jotka sisältävät kunkin liiketoimen osalta tiedot korttimaksusta, mukaan lukien saajapankin lupakoodin, ja DataCash lähettää kortin myöntäneelle pankille eräajotiedoston, joka sisältää kaikki päivän aikana loppuun saatetut liiketoimet kortit myöntäneille pankeille lähettämistä varten, mikä laukaisee kortit myöntäneiden pankkien maksuvelvollisuuden saajapankille. Saajapankki siirtää sitten kyseiset varat Bookitin pankkitilille. Lopuksi Bookit maksaa Odeonille myyntitulot ja pitää itsellään korttimaksujen käsittelypalveluun liittyvät maksut.

16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että Bookitin tehtävänä on siis yhtäältä lippujenmyyntipalvelujen suorittaminen Odeonin edustajana ja toisaalta korttimaksujen käsittelypalvelujen suorittaminen lippuja ostaville asiakkaille, mihin sisältyy korttitietojen hankkiminen asiakkaalta, näiden tietojen lähettäminen saajapankille, lupakoodin hankkiminen saajapankilta ja korttitietojen, mukaan lukien lupakoodi, edelleen lähettäminen saajapankille selvitysprosessissa.

17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää ensinnäkin, että ilman selvitystiedostoja saajapankki ei tietäisi, että liiketoimet on saatettu loppuun. Toiseksi Bookit ei voisi käsitellä korttimaksuja ilman saajapankin palveluja, sillä se ei voi toimittaa korttitietoja suoraan kortit myöntäneille pankeille lupakoodien saamista varten. Kolmanneksi Bookit tarvitsee myös DataCashin palveluja korttitietojen saattamiseen maksujärjestelmässä tunnustettuun muotoon. Kyseinen tuomioistuin huomauttaa, että on kuitenkin riidatonta, ettei DataCashin toimilla ole vaikutusta Bookitin suorittaman palvelun luonteeseen. Neljänneksi kyseinen tuomioistuin huomauttaa, että Odeonin, Bookitin ja niiden asiakkaiden väliset suhteet kuvataan Odeonin internetsivustolla, ja katsoo, että kyseiset asiakkaat tiesivät koko asian kannalta merkityksellisen ajanjakson ajan tekevänsä Bookitin kanssa erillisen sopimuksen korttimaksujen käsittelypalvelun suorituksesta maksua vastaan.

18 Bookit esittää ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa, että sen Odeon-elokuvateattereiden lippuja ostaville asiakkaille suorittamia korttimaksujen käsittelypalveluja on pidettävä vuoden 1994 arvonlisäverolain liitteessä 9 olevan 5 ryhmän 1 kohdan ja arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohdan nojalla arvonlisäverosta vapautettuina palveluina, koska korttitietojen, lupakoodit mukaan lukien, lähettäminen saajapankille johtaa varojen siirtämiseen Bookitin tässä pankissa olevalle tilille.

19 Veroviranomainen sitä vastoin väittää, ettei Bookit missään vaiheessa osallistu varojen siirtämiseen Odeonin asiakkaan puolesta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla, koska kyseisen siirron toteuttaa saajapankki yhdessä kortit myöntäneiden pankkien kanssa. Sen mukaan Bookitin suorittamiin palveluihin sovelletaan siten yleistä arvonlisäverokantaa.

20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että sillä on Yhdistyneen kuningaskunnan muiden tuomioistuinten tavoin vaikeuksia sen määrittämisessä, minkä tyyppinen toiminta kuuluu arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädetyn vapautuksen piiriin.

21 Näissä olosuhteissa First-tier Tribunal (Tax Chamber) (ensimmäisen asteen tuomioistuimen verojaosto) on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Tarkasteltaessa [arvonlisäverodirektiivin] 135 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua arvonlisäverovapautusta, sellaisena kuin sitä on tulkittu tuomiossa SDC (C-2/95, EU:C:1997:278), mitkä ovat asian kannalta merkitykselliset periaatteet, joita on sovellettava määritettäessä, onko [korttimaksujen] käsittelypalvelu (kuten esillä olevassa asiassa suoritettu palvelu) ’[sellainen], että [sillä] siirretään varoja ja aiheutetaan oikeudellisia ja taloudellisia muutoksia’ mainitun tuomion 66 kohdassa tarkoitetulla tavalla?

2) Mitkä tekijät lähtökohtaisesti erottavat toisistaan i) palvelun, joka käsittää sellaisten taloudellisten tietojen toimittamisen, joita ilman maksua ei suoritettaisi, mutta joka ei kuulu vapautuksen soveltamisalaan (kuten tuomiossa 28.7.2011, Nordea Pankki Suomi (C-350/10, EU:C:2011:532), ja ii) tietojenkäsittelypalvelun, joka toiminnallisesti johtaa varojen siirtämiseen ja jonka unionin tuomioistuin (esim. tuomio 5.6.1997, SDC, C-2/95, EU:C:1997:278, 66 kohta) on katsonut voivan kuulua vapautuksen soveltamisalaan?

3) Kun tarkastellaan erityisesti [korttimaksujen] käsittelypalveluja,
   a) sovelletaanko vapautusta sellaisiin palveluihin, jotka johtavat varojen siirtoon mutta joihin ei sisälly veloitus yhdeltä tililtä ja vastaava hyvitys toiselle tilille, ja
   b) riippuuko oikeus vapautukseen siitä, saako palvelujen suorittaja itse lupakoodit suoraan kortin myöntäneestä pankista vai saako se nämä koodit vaihtoehtoisesti saajapankistaan?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Alustavat huomautukset

22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin perustaa ennakkoratkaisupyyntönsä olettamalle siitä, että korttimaksujen käsittelypalvelua, jonka Bookit suorittaa, kun Odeon-elokuvateatteriin haluava henkilö ostaa Bookitin kautta lipun ja maksaa sen pankki- tai luottokortilla, on pidettävä kyseisen lipun myynnistä erillisenä ja itsenäisenä palvelujen suorituksena.

23 Unionin tuomioistuin on kuitenkin jo todennut, että lisämaksut, jotka palvelujen suorittaja perii asiakkailtaan silloin, kun asiakkaat maksavat nämä palvelut luotto- tai pankkikortilla, sekillä tai käteisellä pankin konttorissa tai maksun vastaanottamiseen tämän palvelujen suorittajan lukuun valtuutetun edustajan toimipisteessä, eivät ole vastike palvelujen suorituksesta, joka olisi erillinen ja itsenäinen pääsuorituksesta, jota tämä maksu koskee (ks. vastaavasti tuomio 2.12.2010, Everything Everywhere, C-276/09, EU:C:2010:730, 32 kohta).

24 Unionin tuomioistuin on todennut tästä ensinnäkin, että se, että pääsuorituksen suorittaja asettaa asiakkaiden käytettäväksi sellaisen infrastruktuurin, jonka avulla asiakkaat voivat maksaa pääsuorituksen hinnan muun muassa pankkikortilla, ei ole asiakkaiden kannalta tavoite sinällään ja

että tähän väitettyyn palvelujen suoritukseen, jota nämä asiakkaat eivät voi käyttää itsenäisesti pääsuorituksen ostoon nähden, ei itsessään liity asiakkaiden kannalta minkäänlaista itsenäistä intressiä suhteessa pääsuoritukseen (ks. vastaavasti tuomio 2.12.2010, Everything Everywhere, C-276/09, EU:C:2010:730, 27 kohta).

25 Lisäksi unionin tuomioistuin on todennut, että maksun vastaanottaminen ja käsitteleminen liittyvät erottamattomasti kaikkiin vastikkeellisiin palvelujen suorituksiin ja että tällaiseen suoritukseen kuuluu, että palvelujen suorittaja pyytää maksua ja näkee tarvittavan vaivan, jotta asiakas voi tosiasiallisesti suorittaa maksun vastikkeena tarjotusta palvelusta, ja katsonut, että lähtökohtaisesti kaikki palvelujen suorituksen maksutavat merkitsevät, että palvelun suorittaja ryhtyy tiettyihin toimenpiteisiin käsitelläkseen maksun, vaikka näiden toimenpiteiden laajuus voi vaihdella eri maksutapojen välillä (ks. vastaavasti tuomio 2.12.2010, Everything Everywhere, C-276/09, EU:C:2010:730, 28 kohta).

26 Unionin tuomioistuin on myös täsmentänyt, että se seikka, että sopimusasiakirjassa yksilöidään erillinen hinta tarjotuksi väitetylle rahoituspalvelulle ja että tämä hinta eritellään erikseen asiakkaille lähetetyissä laskuissa, ei ole tältä osin ratkaiseva, ja katsonut, että sillä, että on laskutettu vain yksi hinta tai että erillisistä hinnoista on määrätty sopimuksella, ei ole ratkaisevaa merkitystä määriteltäessä, onko katsottava, että on olemassa kaksi tai useampia erillisiä ja itsenäisiä liiketoimia tai että on olemassa vain yksi ainoa liiketoimi (ks. vastaavasti tuomio 2.12.2010, Everything Everywhere, C-276/09, EU:C:2010:730, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

27 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on kansallisen tuomioistuimen tehtävänä arvioida, onko – kun otetaan huomioon kyseisten liiketoimien taloudellinen ja kaupallinen todellisuus – sille esitetyillä seikoilla yhden ainoan liiketoimen ominaispiirteet siitä huolimatta, että tämä liiketoimi jakaantuu kyseisen sopimuksen mukaan osiin (ks. vastaavasti tuomio 21.2.2008, Part Service, C-425/06, EU:C:2008:108, 54 kohta ja tuomio 20.6.2013, Newey, C-653/11, EU:C:2013:409, 42–45 kohta), ja sen on ja otettava huomioon kaikki ne olosuhteet, joissa liiketoimi toteutuu (ks. vastaavasti tuomio 2.12.2010 Everything Everywhere, C-276/09, EU:C:2010:730, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

28 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on näiden seikkojen perusteella tutkittava pääasiassa, onko Bookitin suorittamaa korttimaksujen käsittelypalvelua pidettävä arvonlisäveroa sovellettaessa kyseisten elokuvalippujen myynnille tai jollekin muulle Bookitin kyseisten lippujen ostajille suorittamalle pääsuoritukselle – kuten mahdollisesti elokuvalippujen ennakkovarausten tai -myynnin etäpalvelulle – liitännäisenä palveluna ja onko sen näin ollen katsottava muodostavan pääsuorituksen kanssa yhden ainoan suorituksen siten, että tätä palvelua pitäisi kohdella verotuksellisesti samoin kuin mainittua pääsuoritusta (ks. vastaavasti tuomio 25.2.1999, CPP, C-349/96, EU:C:1999:93, 32 kohta ja tuomio 16.4.2015, Wojskowa Agencja Mieszkaniowa w Warszawie, C-42/14, EU:C:2015:229, 31 kohta).

29 Unionin tuomioistuimen on esillä olevassa asiassa tulkittava unionin oikeutta, jonka tulkintaa kansallinen tuomioistuin pyytää, tällä varauksella.

Vastaus ennakkoratkaisukysymyksiin

30 Kysymyksillään, joita on syytä käsitellä yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohtaa tulkittava siten, että siinä säädettyä arvonlisäverovapautusta sovelletaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisiin ns. korttimaksujen käsittelypalveluihin, jotka palvelujen suorittajana oleva verovelvollinen suorittaa myydessään toisen yhteisön nimissä ja lukuun elokuvalipun, jonka henkilö ostaa pankki- tai luottokortilla tämän palvelujen suorittajan kautta.

31 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että tämä korttimaksujen käsittelypalvelu koostuu ensinnäkin pankki- tai luottokorttia, jota tämä ostaja haluaa käyttää, koskevien tietojen hankkimisesta ja niiden välittämisestä tämän palvelujen suorittajan saajapankille, joka välittää tiedot kortin myöntäneelle pankille. Tiedot saatuaan kortin myöntänyt pankki vahvistaa saajapankille kortin voimassaolon ja varojen saatavuuden lupakoodin lähettämällä, ja saatuaan kyseisen koodin saajapankkinsa välityksellä kyseinen palvelujen suorittaja voi toteuttaa myynnin. Lopuksi palvelujen suorittaja lähettää päivän päätteeksi edelleen saajapankilleen selvitystiedoston, joka sisältää yhteenvedon kaikista päivän aikana tosiasiallisesti toteutetuista myynneistä ja niissä käytettyjen maksukorttien tiedot, mukaan lukien lupakoodit, jotta saajapankki voi lähettää ne edelleen asianomaisille kortit myöntäneille pankeille, jotka sitten suorittavat maksut tai tilisiirrot tälle saajapankille, joka puolestaan siirtää varat kyseisen palvelujen suorittajan tilille.

32 Aluksi on todettava, että arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan b–g alakohdassa toistetaan arvonlisäverovapautukset, joista ennen säädettiin kuudennen direktiivin 77/388 13 artiklan B kohdan d alakohdan 1–6 alakohdassa, niiden sisältöä muuttamatta. Viimeksi mainittuja säännöksiä koskeva oikeuskäytäntö on siis edelleen merkityksellinen arvonlisäverodirektiivin vastaavien säännösten tulkinnan kannalta.

33 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut vapautukset ovat unionin oikeuteen perustuvia itsenäisiä käsitteitä, joiden tarkoituksena on välttää eroavaisuudet arvonlisäverojärjestelmän soveltamisessa eri jäsenvaltioissa (ks. tuomio 10.3.2011, Skandinaviska Enskilda Banken, C-540/09, EU:C:2011:137, 19 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 22.10.2015, Hedqvist, C-264/14, EU:C:2015:718, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

34 Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on niin ikään todettu, että vapautusten määrittelyyn käytettyjä ilmaisuja on tulkittava suppeasti, koska nämä vapautukset ovat poikkeuksia siitä yleisestä periaatteesta, jonka mukaan arvonlisäveroa peritään jokaisesta verovelvollisen suorittamasta vastikkeellisesta palvelusta (ks. mm. tuomio 28.7.2011, Nordea Pankki Suomi, C-350/10, EU:C:2011:532, 23 kohta ja tuomio 22.10.2015, Hedqvist, C-264/14, EU:C:2015:718, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

35 Tässä asiayhteydessä on muistutettava, että arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädetään, että jäsenvaltiot vapauttavat arvonlisäverosta ”liiketoimet, mukaan lukien välitys, jotka koskevat talletus- ja käyttötilejä, maksuja, tilisiirtoja, saamisia, sekkejä ja muita siirrettäviä asiakirjoja, lukuun ottamatta saamisten perimistä”.

36 Kyseisen säännöksen perusteella arvonlisäverosta vapautetut liiketoimet määritellään siis suoritettujen palvelujen luonteen eikä palvelujen suorittajan tai vastaanottajan avulla. Vapautuksen edellytyksenä ei siis ole se, että toimet tekee tietyntyyppinen yritys tai tietyntyyppinen oikeushenkilö, kunhan ne kuuluvat rahoitustoimien alaan (ks. tuomio 28.10.2010, Axa UK, C-175/09, EU:C:2010:646, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

37 Käsiteltävässä asiassa on riidatonta, että ainoastaan arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohdassa ”liiketoimille, jotka koskevat maksuja [tai] tilisiirtoja”, säädetty arvonlisäverovapautus voi olla pääasian kannalta merkityksellinen.

38 Unionin tuomioistuin on jo todennut tästä, että tilisiirto on liiketoimi, jolla tietty määrä rahaa siirretään yhdeltä pankkitililtä toiselle saadun määräyksen mukaisesti. Tilisiirrolle on tunnusomaista erityisesti se, että yhtäältä määräyksen antajan ja rahamäärän vastaanottajan välinen ja toisaalta näiden henkilöiden ja niiden pankkien välinen ja mahdollisesti näiden pankkien keskinäinen oikeudellinen ja taloudellinen tilanne muuttuu. Lisäksi tämän muutoksen aiheuttajana on pelkästään varojen siirto tililtä toiselle riippumatta siirron syystä. Koska tilisiirto siis on ainoastaan keino varojen siirtämiseen, toiminnalliset näkökohdat ovat ratkaisevia päätettäessä, onko liiketoimi arvonlisäverodirektiivin

135 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettu tilisiirto (ks. vastaavasti tuomio 5.6.1997, SDC, C-2/95, EU:C:1997:278, 53 kohta ja tuomio 28.7.2011, Nordea Pankki Suomi, C-350/10, EU:C:2011:532, 25 kohta).

39 Lisäksi arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohdan sanamuodon perusteella ei ole periaatteessa mahdotonta, että tilisiirto on jaettavissa useisiin erillisiin palveluihin, jotka ovat kyseisessä säännöksessä tarkoitettuja ”tilisiirtoja koskevia” liiketoimia (ks. vastaavasti tuomio 5.6.1997, SDC, C-2/95, EU:C:1997:278, 64 kohta). Vaikkei voidakaan sulkea pois sitä, että kyseinen arvonlisäverovapautus voi kattaa myös palvelut, jotka eivät ole perusluonteeltaan tilisiirtoja, se voi kuitenkin koskea ainoastaan liiketoimia, jotka kokonaisuutena arvioiden muodostavat sellaisen erillisen kokonaisuuden, joka täyttää tällaisten tilisiirtojen erityiset ja olennaiset tehtävät (ks. vastaavasti tuomio 5.6.1997, SDC, C-2/95, EU:C:1997:278, 66–68 kohta).

40 Edellä todetusta seuraa, että jotta kyseiset palvelut voidaan luokitella arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetuiksi tilisiirtoja koskeviksi liiketoimiksi, niiden tulee kokonaisuutena arvioiden muodostaa sellainen erillinen kokonaisuus, joka täyttää tällaisten tilisiirtojen erityiset ja olennaiset tehtävät, ja jolla näin ollen siirretään varoja ja aiheutetaan oikeudellisia ja taloudellisia muutoksia. Tältä osin on erotettava arvonlisäverodirektiivissä tarkoitettu vapautettu palvelu pelkän aineellisen tai teknisen palvelun suorittamisesta. Tämän takia on tarpeen tutkia erityisesti, kuinka laaja vastuu palvelujen suorittajalla on ja koskeeko tämä vastuu ainoastaan teknisiä seikkoja vai ulottuuko vastuu liiketoimien erityisiin ja olennaisiin osatekijöihin (ks. vastaavasti tuomio 5.6.1997, SDC, C-2/95, EU:C:1997:278, 66 kohta ja tuomio 28.7.2011, Nordea Pankki Suomi, C-350/10, EU:C:2011:532, 24 kohta).

41 On myös korostettava, että koska toiminnalliset näkökohdat ovat ratkaisevia määritettäessä, koskeeko liiketoimi arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetulla tavalla tilisiirtoa, kriteeri, jolla voidaan erottaa toisistaan liiketoimi, jolla edellä 38–40 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla siirretään varoja ja aiheutetaan oikeudellisia ja taloudellisia muutoksia ja joka kuuluu kyseisen vapautuksen alaan, ja vapautuksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävä liiketoimi, jolla ei ole tällaisia vaikutuksia, perustuu sen selvittämiseen, siirretäänkö tarkasteltavana olevalla liiketoimella tosiasiallisesti tai potentiaalisesti omistus tai täyttääkö se tällaisten tilisiirtojen erityiset ja olennaiset tehtävät (ks. vastaavasti tuomio 28.7.2011, Nordea Pankki Suomi, C-350/10, EU:C:2011:532, 33 kohta).

42 Vaikka sen seikan perusteella, että kyseinen palvelujen suorittaja suorittaa veloituksen tililtä tai hyvityksen tilille itse tai tekee saman tilinhaltijan tilille kirjauksia, voidaan lähtökohtaisesti katsoa, että tämä edellytys täyttyy, ja todeta, että tarkasteltavana oleva palvelu on vapautettu verosta (ks. vastaavasti tuomio 13.3.2014, ATP PensionService, C-464/12, EU:C:2014:139, 80, 81 ja 85 kohta), pelkästään se seikka, että tämä palvelu ei sisällä suoranaisesti tällaista tehtävää, ei voi johtaa suoraan sen poissulkemiseen, että palvelu voisi kuulua kyseisen vapautuksen soveltamisalaan, kun otetaan huomioon, että edellä 38 kohdassa mainittu tulkinta ei aseta edellytyksiä tilisiirtojen toteuttamistavoille (ks. vastaavasti tuomio 13.3.2014, ATP PensionService, C-464/12, EU:C:2014:139, 80 kohta).

43 Unionin tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä on sitä paitsi katsottu, että tilisiirtoja koskevia liiketoimia koskevia toteamuksia sovelletaan myös maksuja koskeviin liiketoimiin (ks. vastaavasti tuomio 5.6.1997, SDC, C-2/95, EU:C:1997:278, 50 kohta ja tuomio 28.7.2011, Nordea Pankki Suomi, C-350/10, EU:C:2011:532, 26 kohta).

44 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että – kuten edellä 31 kohdassa esitetystä kuvauksesta ilmenee – pääasiassa kyseessä olevan korttimaksujen käsittelypalvelun kaltaisella palvelulla toteutetaan maksu tai tilisiirto ja että tällaista palvelua voidaan pitää tälle toteuttamiselle välttämättömänä, kun otetaan huomioon, että – kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee – palvelujen suorittajan päivän päätteeksi saajapankilleen lähettämä selvitystiedosto käynnistää prosessin, jossa kortit myöntäneet pankit siirtävät

kyseiset määrät maksuna tai tilisiirtona mainitulle saajapankille ja viime kädessä tämän palvelujen suorittajan tilille, ja että ainoastaan ne maksut tai tilisiirrot tosiasiassa toteutetaan, joiden osalta selvitystiedosto sisältää tarvittavat tiedot.

45 Koska ensinnäkin arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohtaa on kuitenkin tulkittava suppeasti, pelkästään sillä perusteella, että tietty palvelu on välttämätön vapautetun liiketoimen toteuttamiseksi, ei kuitenkaan voida päätellä, että tämä palvelu vapautetaan arvonlisäverosta (ks. vastaavasti tuomio 5.6.1997, SDC, C-2/95, EU:C:1997:278, 65 kohta ja tuomio 28.7.2011, Nordea Pankki Suomi, C-350/10, EU:C:2011:532, 31 kohta).

46 Toiseksi sen, että palvelujen suorittaja hankkii sitä pankki- tai luottokorttia, jota ostaja haluaa käyttää, koskevat tiedot ostajalta ja välittää ne saajapankilleen, eikä sen, että palvelujen suorittaja ottaa vastaan lupakoodin kortin myöntäneeltä pankilta, kuten ei senkään, että se välittää päivän lopuksi edelleen saajapankilleen selvitystiedoston, joka sisältää muun muassa toteutettua myyntiä koskevat lupakoodit, ei yksinään tai yhdessä arvioituna voida katsoa toteuttavan arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettujen maksuja tai tilisiirtoja koskevien liiketoimien erityisiä ja olennaisia tehtäviä.

47 Tämän kuvauksen perusteella on riidatonta, ettei tällaisen palvelun suorittaja suorita itse veloituksia suoraan asianomaisilta tileiltä tai hyvityksiä tileille eikä tee kirjauksia tileihin, kuten ei myöskään määrää tällaista veloitusta tai hyvitystä tehtäväksi, koska nimenomaan ostaja maksukorttiaan ostoksensa toteuttamiseen käyttämällä päättää tilinsä veloittamisesta jonkin kolmannen tahon tilin hyväksi.

48 Kuten Euroopan komissio istunnossa totesi, myyjänä toimivan palvelujen suorittajan saajapankilleen esittämät selvitystiedostot ovat ainoastaan sähköisessä muodossa oleva maksupyyntö. Tällaisen selvitystiedoston lähettämisellä edelleen päivän päätteeksi on siis ainoastaan tarkoitus ilmoittaa kyseiselle maksujärjestelmälle, että ennakkoon hyväksytty myynti on todella toteutettu. Edelleen lähettämisen ei siis voida katsoa panevan täytäntöön kyseistä maksua tai tilisiirtoa taikka täyttävän liiketoimien erityisiä ja olennaisia tehtäviä. Sillä seikalla, että selvitystiedosto sisältää tiedot ja koodit ainoastaan tosiasiassa toteutettujen myyntien osalta eli siis myynneistä, joiden osalta asiakkaan haluaman lipun saatavuus on vahvistettu, ei ole tältä osin merkitystä, koska tämä seikka liittyy erottamattomasti tällaisen tiedoston luonteeseen.

49 On vielä korostettava, että – kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee – selvitystiedostoon sisältyvä lupakoodi – jonka palvelujen suorittaja sitä paitsi ainoastaan pyytää, vastaanottaa ja lähettää edelleen ja jonka antaminen ei siis ole sen määräysvallassa – on ainoastaan kyseisen kortin myöntäneen pankin saajapankin kautta palvelun suorittajalle antama lupa toteuttaa myynti. Kyse ei myöskään ole kyseisten varojen omistuksen siirron erityisestä ja olennaisesta tehtävästä. Näin ollen sillä seikalla, saako tämän palvelun suorittaja kyseisen koodin kortin myöntäneeltä pankilta suoraan vai saajapankkinsa kautta, ei ole merkitystä se määrittämisessä, kuuluuko pääasiassa kyseessä olevan kaltainen korttimaksujen käsittelypalvelu kyseisen arvonlisäverovapautuksen alaan vai ei.

50 Kolmanneksi ennakkoratkaisupyynnöstä ei ilmene, että tällaisen palvelun suorittajalla olisi vastuu arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohdassa arvonlisäverosta vapautettujen maksuja tai tilisiirtoja koskevien liiketoimien ominaispiirteenä olevien oikeudellisten ja taloudellisten muutosten toteuttamisesta ja siten siis vastuu kortit myöntäneiden pankkien ja saajapankin sekä tämän jälkeen saajapankin ja tämän palvelujen suorittajan tilin välillä tapahtuvan varojensiirtoprosessin erityisistä ja olennaisista tehtävistä. Erityisesti on todettava, että vaikka korttimaksujen käsittelypalvelun suorittaja voi – kuten Bookit kirjallisissa huomautuksissaan toteaa – sitoutua ostajaan ja mahdollisesti sellaiseen yhteisöön nähden, jonka lukuun se toteuttaa myynnin, kyseisen myynnin ja siihen liittyvän korttimaksun käsittelypalvelun asianmukaiseen toteuttamiseen ja siis tämän palvelun toteuttamiseen

tyydyttävällä tavalla, tämä vastuu ei merkitse sitä, että kyseinen palvelujen suorittaja ottaisi vastuun arvonlisäverosta vapautettujen maksuja tai tilisiirtoja koskevien liiketoimien ominaispiirteenä olevien oikeudellisten ja taloudellisten muutosten toteuttamisesta.

51 Kaikesta edellä todetusta seuraa, ettei pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen korttimaksujen käsittelypalvelun suorittaja osallistu erityisellä ja olennaisella tavalla oikeudellisiin ja taloudellisiin muutoksiin, jotka konkretisoivat kyseisten varojen omistuksen siirron ja joita voidaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan pitää arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohdassa arvonlisäverosta vapautettua maksuja tai tilisiirtoja koskevan liiketoimen ominaispiirteenä, vaan se ainoastaan toteuttaa tekniset ja hallinnolliset keinot, joiden avulla se voi kerätä tietoja ja välittää ne saajapankilleen sekä ottaa tätä samaa kautta vastaan tietoja, joiden avulla se voi toteuttaa myynnin ja saada vastaavat varat.

52 Tässä yhteydessä on muistutettava, että tällaisen palvelun automatisoitu luonne ja erityisesti se seikka, että selvitystiedoston välittäminen käynnistää automaattisesti kyseiset maksut tai tilisiirrot, ei voi muuttaa suoritetun palvelun luonnetta eikä sillä näin ollen ole vaikutusta kyseisen arvonlisäverovapautuksen soveltamiseen (ks. vastaavasti tuomio 5.6.1997, SDC, C-2/95, EU:C:1997:278, 37 kohta).

53 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen korttimaksujen käsittelypalvelun, joka koostuu siten lähinnä tietojenvaihdosta myyjän ja sen saajapankin välillä maksun vastaanottamista varten kaupan pidetystä tavarasta tai palvelusta, ei voida katsoa kuuluvan arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädetyn maksuja ja tilisiirtoja koskevaa liiketoimea koskevan arvonlisäverovapautuksen piiriin.

54 On myös huomattava, että yhtäältä tällaista palvelua ei voida pitää luonteeltaan arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan b–g alakohdassa tarkoitettuna rahoitustoimena, ellei katsota, että kaikki myyjät, jotka toteuttavat tarvittavat toimet ottaakseen vastaan pankki- tai luottokorttimaksun, toteuttavat näissä säännöksissä tarkoitetun rahoitustoimen, millä tehtäisiin tämä käsite tyhjäksi ja mikä olisi myös arvonlisäverovapautusten suppeaa tulkintaa koskevan vaatimuksen vastaista.

55 Toisaalta se, että arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädetty arvonlisäverovapautus myönnettäisiin pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle korttimaksujen käsittelypalvelulle, olisi ristiriidassa rahoitustoimien arvonlisäverovapautuksen tarkoituksen kanssa, jona on lieventää niitä vaikeuksia, joita liittyy veron perusteen ja vähennettävän arvonlisäveron määrän määrittämiseen, sekä välttää kulutusluottojen kulujen kasvaminen (tuomio 19.4.2007, Velvet & Steel Immobilien, C-455/05, EU:C:2007:232, 24 kohta ja määräys 14.5.2008, Tiercé Ladbroke ja Derby, C-231/07 ja C-232/07, ei julkaistu, EU:C:2007:332, 24 kohta).

56 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen korttimaksujen käsittelypalvelun kuulumiseen arvonlisäveron piiriin ei liity tällaisia vaikeuksia. Erityisesti veron peruste, joka vastaa tästä palvelusta saatua vastiketta, eli lipunostajalta kyseisestä palvelusta peritty käsittelymaksu, voidaan määrittää helposti eikä tällaiseen liiketoimeen liity palvelujen suorittajan ostajalle myöntämää luottoa. Tällaista palvelua ei siis voida vapauttaa arvonlisäverosta arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohdan nojalla.

57 Kun otetaan huomioon kaikki edellä todettu, esitettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin on vastattava, että arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohtaa on tulkittava siten, että siinä säädetty maksuja tai tilisiirtoja koskevien liiketoimien arvonlisäverovapautus ei koske pääasiassa kyseessä olevan palvelun kaltaista ns. pankki- tai luottokorttimaksujen käsittelypalvelua, jonka palvelujen suorittajana oleva verovelvollinen suorittaa myydessään toisen yhteisön nimissä ja lukuun elokuvalipun, jonka henkilö ostaa pankki- tai luottokortilla tämän palvelujen suorittajan kautta.

Oikeudenkäyntikulut

58 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto), on ratkaissut asian seuraavasti:

Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY 135 artiklan 1 kohdan d alakohtaa on tulkittava siten, että siinä säädetty maksuja tai tilisiirtoja koskevien liiketoimien arvonlisäverovapautus ei koske pääasiassa kyseessä olevan palvelun kaltaista ns. pankki- tai luottokorttimaksujen käsittelypalvelua, jonka tämä palvelujen suorittajana oleva verovelvollinen suorittaa myydessään toisen yhteisön nimissä ja lukuun elokuvalipun, jonka henkilö ostaa pankki- tai luottokortilla tämän palvelujen suorittajan kautta.

Allekirjoitukset